

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

The Relationships between Leadership Styles of School Administrators and Work Performance Competency of
Teachers under the Office of Ubon Ratchatani Primary Educational Service Area Office 5

สิงห์ ศรีแก้ว (Singh Srikaew)*ดร.อรรณพ จินะวัฒน์ (Dr. Annop Jeenawathana)**

ดร.กฤษณี จงเจริญ (Dr. Koolchalee Chongcharoen)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 2) เพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 489 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความเที่ยงเท่ากับ .97 ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 อยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 อยู่ในระดับมาก 3) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ABSTRACT

The purposes of this research were to (1) study the leadership styles of school administrators under the Office of Ubon Ratchatani Primary Educational Service Area Office 5 ; (2) study the work Performance Competency of Teachers under the Office of Ubon Ratchatani Primary Educational Service Area Office 5 ; (3) study the relationship between leadership styles of school administrators and work performance Competency of teachers under the Office of Ubon Ratchatani Primary Educational Service Area Office 5. The sample consisted of school administrators and teachers in primary schools, under the Office of Ubon Ratchatani Primary Educational Service Area Office 5 ;489 were used in the research were reliability was .97. Research finding were that: 1) the leadership styles of School Administrators under the Office of Ubon Ratchatani Primary Educational Service Area Office 5 ; in the whole is a high level. 2) the work performance operating of Teachers under the Office of Ubon Ratchatani Primary Educational Service Area Office 5, in the whole is a high level . 3) the leadership of school administrators in relation to performance in the performance of teachers under the Office of Ubon Ratchatani Primary Educational Service Area Office 5, with positive statistically significant at the level .01

คำสำคัญ: แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สมรรถนะครู

Key Words: Leadership styles of school administrator, teacher competency

* มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แผนกบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาศึกษาศาสตร์ แผนกบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*** อาจารย์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แผนกบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทนำ

สถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุด ในอันที่จะทำหน้าที่สร้างหรือพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขด้วยการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นความคาดหวังของสังคมที่มีต่อโรงเรียน โดยมุ่งหวังให้โรงเรียนช่วยเสริมสร้างให้เกิดความคิดและเกิดปัญญาแก่เยาวชนในอันที่จะนำความรู้ที่ได้ออกไปใช้แก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป บุคคลที่มีการศึกษาจะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้เป็นผลสำเร็จ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวม ฉะนั้น สถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพราะการศึกษากระตุ้นให้คนมีความคิด มีความกระตือรือร้น มีความพยายาม และพร้อมที่จะปรับปรุงหรือปฏิรูปลสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น การศึกษาเป็นเครื่องมือที่จะทำให้ชาติบรรลุนโยบาย หากไม่มีโรงเรียนชั้นหนึ่ง ก็ไม่มีเศรษฐกิจชั้นหนึ่ง (สุริฐ, 2543)

รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความรู้เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตลอดเวลาจึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม 2545 รวมถึงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552) ซึ่งโรงเรียนจะต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้ทุกคนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข คือจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้และทักษะตามมาตรฐานของหลักสูตร มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตดี นอกจากจะจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางแล้วโรงเรียนจะต้องจัดทำสาระของหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมทั้งพัฒนากระบวนการเรียน

การสอน ให้ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับการศึกษาอีกทั้งโรงเรียนจะต้องจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการ ของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา

ในส่วนของคุณภาพการศึกษา โรงเรียนต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามจุดหมายของหลักสูตรซึ่งจะต้องอาศัยกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เมื่อสิ้นปีการศึกษา โรงเรียนจะต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อทุกภาคส่วนรับรู้และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอกต่อไป

โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญในการจัดการศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลเป้าหมายจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีคุณภาพโดยผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเพื่อสร้างศรัทธาบรรณามี จูงใจให้ให้ครูปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายโดยเต็มใจและสุดความสามารถ เพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ภาวะผู้นำเป็นส่วนที่จะดึงความรู้ความสามารถต่างๆ ในตัวผู้บริหารออกมาใช้ ช่วยประสานความขัดแย้งต่างๆ ภายในหน่วยงาน ช่วยโน้มน้าวชักจูงใจให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์กร เป็นหลักยึดให้แกบุคลากรเมื่อหน่วยงานเผชิญภาวะคับขัน เป็นบุคคลที่นำพาองค์กรเปลี่ยนไปสู่ความเป็นเลิศและความได้เปรียบในการแข่งขัน(เสนห์, 2552) การบริหารภารกิจใด ๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้

ภารกิจต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็วอย่างไร้พรมแดน และกระทบกระเทือนไปทุกประเทศทั่วโลกแม้ในด้านการจัดการศึกษาก็ไม่มีเว้น มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (ธีระ, 2550)

นอกเหนือจากความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะมีผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาแล้วคุณภาพของการศึกษาจะได้ก็ต้องมีคุณภาพด้วย ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีใจรักในอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจะต้องปฏิบัติตามสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคล ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติต่างๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพ และอื่นๆ ซึ่งจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานตามภารกิจงานในสถานศึกษา

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การศึกษาในโรงเรียนมีคุณภาพเพราะภาวะผู้นำคือปัจจัยสำคัญในการบริหารส่วนสมรรถนะของครู คือความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณสมบัติต่างๆ อันได้แก่ ค่านิยม จริยธรรม บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางกายภาพและอื่นๆ ซึ่งจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานตามภารกิจงานในสถานศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดสมรรถนะครู โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์สมรรถนะครู อันประกอบด้วย เจตคติ ค่านิยม ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานตามภารกิจงานในสถานศึกษา จากแบบประเมินสมรรถนะและมาตรฐานของครูผู้สอนที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดทำไว้ ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพการปฏิบัติงาน เพื่อให้ข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษามีและเลื่อนวิทยฐานะ ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มาตรฐานวิชาชีพครู ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา รูปแบบสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา ของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นอกจากนี้ยังศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคุรุสภา (คุรุสภา, 2550) ยังได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาให้ครูต้องต้องมีสาระความรู้และสมรรถนะ 9 ด้าน คือ ด้านภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านจิตวิทยาสำหรับครู ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านการบริหารจัดการในห้องเรียน ด้านวิจัยทางการศึกษา ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ด้านความเป็นครู เราจึงมุ่งศึกษาภาวะผู้นำกับสมรรถนะครูว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไรทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงสมรรถนะของครูให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น

จากความสำเร็จของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู ดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 และจากการค้นคว้าพบว่าไม่มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จึงทำให้มีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จาก 256 โรงเรียน จำนวน 2,812 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 256 คน และครูผู้สอน 2,556 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 489 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียน 154 คน และครูผู้สอน 335 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับเพื่อวัดพฤติกรรมผู้นำและวัดสมรรถนะของครู โดยเครื่องมือมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check list) ใช้สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ทั้งหมด 38 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูในโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ทั้งหมด 80 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 11 สมรรถนะ

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชไปเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 489 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติ ความถี่ และร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้าน
3. การวิเคราะห์ระดับสมรรถนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้าน
4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับสมรรถนะของครู

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงานมีการปฏิบัติมากที่สุดรองลงมาได้แก่ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม และแบบสั่งการ กับแบบสนับสนุน ตามลำดับ

2. การศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่าครูในสถานศึกษาปฏิบัติตามสมรรถนะในการปฏิบัติงานในระดับมากทั้งโดยรวมและจำแนกแต่ละรายการสมรรถนะ โดย สมรรถนะจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือสมรรถนะการบริการที่ดี และสมรรถนะสมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ สมรรถนะการวิเคราะห์สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาทุกแบบ คือภาวะผู้นำแบบสั่งการภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวก กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมมี

ความสัมพันธ์กับสมรรถนะครูมากที่สุด รองลงมาคือภาวะผู้นำแบบสั่งการ และแบบมุ่งความสำเร็จของงาน

อภิปรายผล

จากการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผู้วิจัยจะอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและข้อค้นพบบังคับต่อไปนี้

1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยแบบมุ่งความสำเร็จของงาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอาจเป็นเพราะนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552 – 2561) ของกระทรวงศึกษาธิการ(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552) ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลัก ธรรมภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ รวมทั้งการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วสุธา (2550) ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้แบบภาวะผู้นำแบบสนับสนุน แบบให้มีส่วนร่วม และแบบมุ่งความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก แบบสั่งการอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาเห็นว่าประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก การใช้แบบภาวะผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ สุวิมล (2550) ทำการศึกษาเรื่องแบบ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตากมีแบบภาวะผู้นำทุกด้านอยู่ในระดับมาก สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตากมีการดำเนินการภายในทุกด้านอยู่ในระดับมาก แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แบบมุ่งความสำเร็จของงาน แบบการมีส่วนร่วม และแบบสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในทุกด้านในทางบวกในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนแบบภาวะผู้นำแบบสั่งการ มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับคำนิยาม (2550) ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า (1) แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ภาวะผู้นำแบบสั่งการ และ แบบสนับสนุน เป็นแบบภาวะผู้นำที่ผลการวิจัยพบน้อยที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้นำแบบสั่งการมีพฤติกรรมการบริหารไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน คือเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายด้วยตนเอง ส่วนแบบสนับสนุนอาจจะทำให้ผู้บริหารและครูมีปฏิสัมพันธ์น้อย จึงไม่ใช่แนวทางที่ผู้บริหารนำมาใช้มากนัก เพราะยุคปัจจุบันการบริหารและการจัดการศึกษาต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แต่อย่างไรก็ดีภาวะผู้นำแบบสั่งการ และ แบบสนับสนุน ก็ยังมีองค์ประกอบที่เป็นประโยชน์แต่ต้องมีการพัฒนา

ผู้บริหารให้มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารแบบมุ่งความสำเร็จของงาน และภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วมเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ก็จะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ที่มีค่าสูงเป็นอันดับแรก คือ สมรรถนะจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ซึ่งอาจเป็นเพราะนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ส่งเสริมการอบรมคุณธรรมให้กับข้าราชการครู และมีมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ที่เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการประกอบอาชีพทางการศึกษาที่ครูต้องประพฤติปฏิบัติตาม มีจรรยาบรรณในวิชาชีพที่เป็นแบบแผนในการประพฤติตนของผู้ประกอบวิชาชีพต้องปฏิบัติตาม โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(2552 – 2561) ที่จะพัฒนาครูให้มีคุณภาพ มีสมรรถนะและความรู้ความสามารถ ซึ่งดำเนินการอบรมครูตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ด้วยระบบ E – training (UTQ Online) รวมทั้งสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปสังคมให้ความคาดหวังกับครูสูงมาก ทำให้ครูต้องยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม จึงทำให้ผลการวิจัยสมรรถนะด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู พบมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือสมรรถนะสมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน

3. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และเมื่อพิจารณารายแบบพบว่า แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครู ที่มีความสัมพันธ์สูงเป็นอันดับแรก คือ ภาวะผู้นำแบบแบบ

ให้มีส่วนร่วม สืบเนื่องมาจากนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง(2552 – 2561)ของรัฐบาลที่พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนมีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรวมทั้งการนำเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา สอดคล้องกับ วสุธา (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้แบบภาวะผู้นำ แบบมุ่งความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก การใช้แบบภาวะผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับคำนิ้ง (2550) ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ อุษยา (2550) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลในการบริหารโดยรวมมีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สุวิมล (2550) ทำการศึกษาเรื่องแบบภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตาก ผลการวิจัย

พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดตากมีแบบภาวะผู้นำทุกด้านอยู่ในระดับมาก แบบมุ่งความสำเร็จของงาน แบบการมีส่วนร่วม และแบบสนับสนุน มีความสัมพันธ์กับการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในทุกด้านในทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การใช้แบบภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงานมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูสูงเป็นอันดับแรกนั้น บ่งชี้ว่าผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจแนวทางการบริหารการศึกษาดี ทำให้การบริหารเกิดประสิทธิภาพสูง หน่วยงานต้นสังกัดต้องพิจารณาสรรหาและพัฒนาผู้บริหารให้มีคุณสมบัติแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ก็จะทำให้การบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถพล จินะวัฒน์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. กุลชลธิ จงเจริญ ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ซึ่งให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์อย่างดีตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณครูจรรยาพร คุณผล ที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาและคุณครูทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามจนได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทุกท่านที่ให้วิทยากรและบ่อเกิดแห่งความรู้ และขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ มีสาระสำคัญที่ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำที่ดี ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำโดยรวมและรายแบบอยู่ในระดับมากโดยแบบมุ่งความสำเร็จของงานมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรเลือกใช้แบบภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน ในการบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

2. สมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก แต่ยังมีสมรรถนะที่ยังต่ำกว่าสมรรถนะอื่น ๆ คือ สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ควรนำผลการวิจัยในส่วนนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้กับครู เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

3. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูในทางบวก ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาเป็นแนวทางในการเลือกใช้แบบภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

เอกสารอ้างอิง

คำนึ่ง แก้วอนันต์. 2550. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ

ประสิทธิผลของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด

สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาบริหาร

การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธีระ รุญเจริญ. 2550. ความเป็นมืออาชีพในการจัดและ

บริหารการศึกษา ในยุคปฏิรูปการศึกษา.

พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพมหานคร: บริษัท

สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด.

วสุธา ปะบุตร. 2550. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ

สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาบริหาร

การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุรัฐ ศิลปะอนันต์. 2543. กระบวนการปฏิรูปโรงเรียน

ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพมหานคร: องค์การค้ำของคุรุสภา

สุวิมล ใจโปร่ง. 2550. แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร

สถานศึกษากับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ

ภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัด

ตาก.วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

แขนงวิชาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เสน่ห์ จุ้ยโต. 2552. วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ผู้นำยุคใหม่.

นนทบุรี : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.2550. กฎหมายเกี่ยวกับการ

ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา เล่ม 3.

พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์

องค์การค้ำของ สกสศ.

อุษา ยิ่งยงเมธี. 2550. ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้น

พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก

เขต 2 วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชา

บริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช